

Liviu GROZA, *A o întoarce ca la ...Revoluționești*, Editura ZIP, București, 2014, 183 p., ISBN 978-606-8563-14-5.

A o întoarce ca la ...Revoluționești este un titlu de tip publicistic, extras de altfel din materia lucrării, menit nu numai să șocheze cumiștenia cititorului, ci să-l și atragă în mrejele verbului său neastâmpărat. Subtitlul *Mic dicționar de expresii, proverbe și citate...insolite* pare a dori să limpezească lucrurile, dar, prin lămuririle sale parțiale, sporește și mai mult incertitudinea. Ca și aglomerarea de litere care se revarsă (aparent) în carte prin colțul din dreapta jos al inspiratei coperte. Dacă răsfoim volumul, vom afla curând că toate acestea sunt componente ale strategiei persuasive a autorului, conferențiarul universitar doctor Liviu Groza, de la Universitatea din București, un nume consacrat în studiul

lexicologiei și al frazeologiei. De altfel, intenția, mărturisită, a cercetătorului a fost să le ofere cititorilor *Un dicționar mai puțin obișnuit* (Am reprodus titlul prefeței.), care să cuprindă acele creații lingvistice pe care, spontan, abilitatea lingvistică a opiniei publice știe să le exploateze pe seama unor expresii celebre sau cel puțin consacrate. După cum arată autorul în același cuvânt înainte, oricine s-ar fi așteptat ca locurile comune din limbă (expresii, locuțiuni, proverbe) să fie păstrate “ca atare”. Și totuși, limba conversației înregistrează deformări sui-generis ale acestora. Liviu Groza le identifică mai ales în mass-media și în operele diversilor scriitori români, observând că, în noile contexte, respectivele formule deformate capătă noi valențe expresive, pe care le studiază. În primul rând, ne atrage atenția asupra faptului că nu orice greșală de exprimare trebuie confundată cu intenția, deși rezultatul unei bâlbe sau al unei “încrușișări de cuvinte” poate fi extrem de spectaculos. Operând distincția dintre fenomenele accidentale și cele intenționate, cercetătorul accentuează rolul creativității populare în ceea ce privește aceste produse lingvistice hibride.

Demonstrându-ne că este un neobosit culegător, un fin analist și un subtil observator al reflectării în limbă a fenomenelor sociale, autorul își ilustrează demonstrația prin variate exemple, care transformă argumentul inițial într-un

studiu concis dar edificator. Studiul comparativ, prin evoluția formelor, identificarea alunecărilor semantice, analiza contextualizărilor deschid perspective interpretative, îl determină pe cititor să înțeleagă fenomenul și-i pun la dispoziție un instrument critic de apreciere a limbii conversaționale curente. Dintre fenomenele care generează astfel de expresii sunt amintite atracția paronimică, etimologia populară, formele corupte sau „deraiate” și chiar jocurile sau glumele lingvistice.

Ceea ce-și propune în primul rând lucrarea este raportarea formelor corupte, rezultate, la modelul inițial, pe care, în principiu, îl știm marcat de o mare stabilitate. În funcție de schimbările survenite, este necesar de identificat cauzalitățile, modalitățile de transformare și circumstanțele care le-au determinat sau favorizat. Lexicologul observă și că aceste „efemeride lingvistice” nu sunt menționate în dicționarele limbii române tocmai pentru că ies din tiparul limbii comune corecte. Valoarea lor stilistică este însă de necontestat. Mai ales pentru că, în maniera lor neconformistă, rescriu citate, vorbe celebre, titluri de cărți și de filme, de cântece și de emisiuni etc.

Conținutul dicționarului, structurat alfabetic, după cuvântul tematic, de la A la Z, este foarte divers și reflectă însăși realitatea mass-mediei contemporane. Exemplele, luate din ziare, dar mai ales din emisiunile de televiziune și, în parte, de pe Internet, sunt mai mult decât sugestive. Aproape toate sunt deformări ironice, comice, persiflante, sarcastice... ale expresiilor inițiale, unele generate prin substituție, altele prin adăugare etc. Practic, asistăm la o adevărată pletoară stilistică pusă în slujba limbajului ludic. Cu acribie, cercetătorul le identifică, le inventariată și le explică, folosind un limbaj convenabil și unui lector de ocazie, dar și unui cititor avizat. Iar așa ceva nu reușește decât un lingvist autentic și un om cu o cultură bogată, capabil să surprindă cele mai neașteptate glisări de formă și de sens într-un text aparent nevinovat, care celor mai mulți nu le spune nimic.

Remarc aceasta și în legătură cu referințele bibliografice, care, fără să fie exhaustive, reprezintă titluri de importanță majoră în materie de frazeologie. Însă nici ele n-ar putea surprinde fenomenul creației frazeologice în dinamica sa greu de anticipat, atâta timp cât își propun doar să consemneze formele și nu să le urmărească în evoluția lor, oricât ar fi ea de imprevizibilă. Evoluție pe care Liviu Groza o demonstrează în dicționarul său de expresii insolite mai mult decât convingător.

Lect. univ. dr. Cătălin ENICĂ
Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați